

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Ioannis II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

inter vos resideat discordia, nulla discensio. Nec alta sapiatis vnde tumeatis inflati cordibus & moribus, sed humilibus estote consentientes. Quod fieri non potest, nisi ipsi sitis quoque mites & humiles corde.

Matth. II.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

Dominica. Joannis II.

Supra triginta annos iam latuerat Iesus, humana præcipue ostendens, & nihil diuinum, ita vt filius putabatur Ioseph, & filius fabri à mundo, propterea quod nihil operabatur gloriosum, aut diuinitatis ostensuum, adeo vt nisi omni scientia & sapientia illuminata fuisset Maria, nihil mirum fuisset, si in fide titubasset, videns tanto tempore & tot annis filium nihil prædicare, nihilq; eorum propter que in mundi redemptionem venerat, operado decedove præ se ferre. Verum, hodiè suam manifestare cepit gloriam, mutado aquam in vinum, quo omnibus se Deum & vniuersorum probaret conditorem, qui sicut creaturas ex nihilo facere, ita vnam in aliam posset mutare. Nobis autem fidelibus hominem se monstrauit & Deum. Conuersabatur enim inter homines homo Deus, edebat homo, bibebat homo, sed miraculum agens, hoc est, aquam mutans in vinum, ostendit se Deum. Huius igitur primæ ostensionis suæ refertur hodiè miraculum in hunc modum.

Lucæ 1. & 3.
Matth. 11.
Marc. 6.

Batuch 7.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi.

Legimus Dominum Iesum nuptijs interfuisse hominum, legimus quoque, quod mater erat Iesu ibi, virgineum vt pote Domini templum, & illibatam sancti Spiritus sacrarium. Venerat enim Dominus colligere filios suos dispersos, atque adeo misericordem ac perbenignum sese omnibus ostendit, quo omnes sibi attraheret. Non est mirum igitur, quod iuit ad nuptias, qui ad conuiuia sedit publicanorum & peccatorum. Nobis quoque vbi similis cum Christo datur occasio, cum gentibus non prohibetur inire conuiuium, præcipue si nostræ fidei, si aliorum conuersioni, si denique Dei cultui charitate suadente ita congruat.

Ioan. II.

Matth. 9.

Vocatus est autem Iesus & discipuli eius ad nuptias.

Obserua, quod Iesus vocatus est ad nuptias, non erat absq; ratione. Haud dubiè nuptiæ hæc probatissimorum fuerunt hominum, qui inuitarunt Christum, quando nondum omnibus eius nomen fuit notum. Vnde coniecitur sponsum aut sponsam consanguineam fuisse Christi. Creditur enim à multis sponsum fuisse Ioannem Iesu consobrinum, & matris Iesu Mariæ fororis filium: quare refertur Mariam fuisse ibi, nimirum quasi vnam de præcipuis consanguineis. Neque enim legitur inuitata vt Christus, quare datur intelligi, quod vna fuit ad quam pertinebat simul curare de nuptijs. Nonnulli volunt quoque Ioannem hic sponsum vocatum esse à nuptijs, secutum esse Christum, mansisse virginem: & idcirco à Christo familiarius dilectum. Putatur quoque à nonnullis Ioseph hac vita defunctum, & Christum in custodia habuisse suam matrem. Neque enim hic, neque postea Iosephi est memoria, vnde vixisse credatur. Sunt autem in hoc Euangelio multa, quæ ad pietatem nos instruunt. Primum, quod Iesus nuptijs interfuit.

Sponsum in
hiscè nuptijs
quis fuerit.

I.

M Quo

T. VI
21

- Gene. 1.** Quo statum voluit commendare matrimonij in paradiso institutum, & quamdiu sub velamine agebatur veteris testamenti (virginitatis gloria nondum propalata) celebrem. Nam in nouo quoque testamento ita laudatam esse voluit virginitatem, vt non damnaret statum conjugalem, sed licitum & bonum ostenderet. Virginitas quidem coniugio est inferior, nec status ei adæquari potest conjugalis: atque idem in nouo testamento, quando spiritui magis seruire debemus quam carni, commendatione diuina coniugium egebat, quod sua Dominus præsentia corporali dignatus est honorare. Habet tamen virginitas honorem multo digniorem à Domino: quippe quæ summa cum laude etiam in coniugio potest obseruari. Neque enim desunt nobis exempla in Ioseph & Maria, in sancto Henrico & Cunegunda eius coniuge virgine. In beatissima quoque Regina Edildrida, Hunobronensium regis Ecgfridi coniuge, quæ cum duobus maritis conseruauit virginitatem, idque orando à maritis, quos alioqui multum amabat, impetravit. Hodie quoque coniuges, qui vel in continentia Deo seruiunt, vel in virginitatis proposito manserunt, inueniuntur. Quapropter inter nuptias & virginitatem tantum esse discrimen ait post Paulum Hieronymus, quantum est inter non peccare & benefacere, aut quantum inter bonum & melius. In nuptijs enim sollicitudo est, quomodo vxor placeat viro, & vir vxori, & mens vtriusque diuisa est à Deo. Porro, *vi go & innuptia cogit at, qua Domini sunt.* sollicita quomodo pura inhæreat mente Deo. Dicit fortasse hæreticus quispiam, Dominum non interfuisse professioni monachi, non monialis sua præsentia commendasse velationem, quo monachatum coelibatum ve calumnietur. Dic satis coelibatum à Christo commendatum, qui matrem habere voluit virginem, qui nisi virgini, Ioseph loquor, vt Hieronymus ait, & ab omnibus hodie creditur, eandem voluit esse desponsatam. Post cuius mortem ipse eius habuit curam, donec Ioanni virgini commendaret eandem. Qui denique sanctorum testimonio sponsum, cuius hodie inter fuisse refertur nuptijs, virginem seruans à complexu sponsæ, & à carnalibus desiderijs abstraxit. Caterum, monachatum non vno in loco commendans docuit, dum illum perfectionem nominat. *Si vis, inquit perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus & sequere me.* Itemque: *Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Quis enim alius hodie suis renunciat bonis, Christumque sequitur, accipiendo suam crucem, abnegando seipsum, & faciendo se eunuchum propter regnum Dei, quam status monastici professores? Neque enim dicit Christus: *Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest esse Christianus, nec dicitur non potest esse saluus, sed non potest meus esse discipulus, id est, perfectus Christianus.* Itemque: *Omnis qui reliquerit patrem, aut matrem, aut uxorem, aut agrum, & cetera, centuplum accipiet in hac vita, & vitam æternam possidebit.* Verum de hoc alias. Hic dixi nuptias à Christo honorari debuisse, ne altioris continentie gloria aded obfuscarentur, vt putarentur (quod à quibusdam factum est hæreticis) illicitæ. Secundum quod hic ædificat, est, quod Dominus non inter fuisse legitur nuptijs diuitum, sed pauperum ac honestorum. Nihil enim in his aduertitur potest nuptijs aliud, quam honestas, sobrietas & paupertas. Modica enim vini prouidentia ibi erat, Ided sequitur:

II.

Et deficiente vino, dixit mater Iesu ad eum: Vinum non habent.

Et hoc iam tertium sequitur: quod in nuptijs sanctorum honestum licet fieri gaudium. Credendum etiam est eos, quorum hic fuit nuptijs præfati, homines fuisse sobrios, & indulgere vino haudquaquam assuetos. Quare in tanta solennitate decebat eos moderato gaudere. Quod tamen gaudium, quam fuerit moderatum, quamve sobrium, indicat quod vinum defecit. Cumenim (vt dixi) essent homines sobrij putabant modicum vinum sufficere. Quod verò in nuptijs conuiuia exerceantur etiam apud Sanctos, manifestum est ex coniunctione Tobia junioris & Sara. Quartum quod ædificat, est compassio Mariæ. Piissimum enim cor virginis misericordissimæ non potuit bonorum hominum ferre confusionem, vt ira loquar, aut verecundiam, quam studuit præuenire. Videbat, quia pauperibus nihil erat aliud consolationis aut remedij, quam vt Deus eorum necessitatibus prouideret. Proinde plena fide filium accessit, sciens in spiritu tempus adesse ostendendæ suæ diuinitatis. Vide quia non rogat, nec autoritate iubet materna, quia (vt dixi) filij cor misericordissimum sciebat, atque suapte natura clementissimum, cui satis erat insinuatam esse miseriam alienam: in d' qui se continere non poterat, quin diuina esset virtute prouidurus alienæ necessitati, potissimum his, qui humano modo aliter suæ non potuissent, mederi aut pauperiati, aut improvidentiæ. Vide autem piissimum cor Mariæ, quia dignum illi videbatur non solum pro necessarijs, verum etiam pro rebus decentibus rogare. Clementissimo namque eius cordi graue erat videre, vel in aliquo pauperatem sponforum erubescere. Quod ne fieret, deficiente vino cum summa fiducia filium accedens, ait: Vinum non habent. Itaque piissimam mater quomodo non iubet, ita etiam non rogat, sed tantum insinuat suum desiderium, sciens optimè intelligi à filio, & pauperiati, verecundiamque sponsi & sponsæ, seu eorum, qui tanquam parentes erant, & autores nuptiarum non ignorari. Quo docemur in oratione esse tam verecundi, quam resignati. Placet namque Deo valde inter orandam nostra verecundia, quam nimium de nobis malè sentientes, indignos nos arbitremur, qui Dei dona recipiamus, si tamen ad fuerit magna pariter de illius bonitate confidentia, quam obrem nihil diffidamus. Placet item ei in nobis resignatio illa fortissima, qua non aliud, quam quod Deo placet velimus, docti, sicut dicit Apostolus, in vtramque partem, & abundare & penuriam pati: hocque nobis sit optatissimum, quo magis diuinæ conformemur voluntati. Itaque deficiente vino, hoc est, quando videbatur non sufficere vinum pro toto prandio, accessit mater Iesu ad eum, dicens: Vinum non habent. Hæc insinuatio magis, quam petitio. Sic Maria Magdalena & Martha nunciantes infirmitatem Lazari, Domine, inquiunt, quem amas, infirmatur. Non rogant vt illi sanet, sed satis erat eis visum, dum insinuassent. Confidebant enim ipsam facturum id, quod erat optimum. Vnde quoduis esset facturum, id illis non poterat non esse acceptissimum. Sic etiam Christi mater pro reuerentia filij insinuat vini defectum, non rogabat miraculum, nihil diffidens. Dabat enim satis cum Psalmista intelligi: *Domine, ante te omne desiderium meum.* Psal. 37.

III.

Tob. 6. & 7. III.

Philip. 4.

Ioan. 11.

Psal. 37.

M 2 O ge.

VI
21

Et gemitus meus à te non est absconditus. Hic quæri potest, quare nunc ad primum hoc miraculum excitauit mater filium? Quare non ante eadem fuit vsa pietate pro impetrandis miraculis? Dicendum, hæcenus Christum se habuisse, vt alij se habent homines, salua tamen modestia & religio sitate, nihil quæ ostendisse in se, quo Deus esse probaretur. Quamdiu igitur se latere voluit, non inducit illum mater ad miraculum, nec prodere antequam vellet, illum tentauit. Porro, vbi modo cœperat manifestari (Nam à Ioanne receperat testimonium, quod esset agnus Dei, qui tollit peccata mundi, quod esset filius Dei, & aliquos iam discipulos susceperat) cognouit Maria manifestandæ tempus adesse diuinitatis. Quintum, quod nos instruit, non facile aut leuiter petenda esse miracula aut expectanda, quandoquidem duriores in respondendo se exhibet Christus matri sollicitanti pro miraculo. Idè sequitur:

Dicit ei Iesus: Quid mihi & tibi est mulier? Nondum venit hora mea.

Ioan. 1.

V.

Naturas duas probari in Christo.

Duas naturas sub vnitæ personæ constat inesse Christo, vnam diuinam, alteram humanam. Vnde iuxta vtramque naturam, quædam conueniunt Christo. Quemadmodum igitur homini diuersa conueniunt, secundum diuersa (Siquidem intelligere conuenit ei propter animam. Hoc enim non ex corpore, sed ex anima habet homo. At verò edere aut bibere conuenit homini ex corpore) sic pari modo miracula facere Christo conueniebat secundum naturam diuinam, quam accepit à Patre: pati verò & mori competit eidem Christo iuxta humanam naturam, quam recepit à matre. Itaque roganti matri vt miracula faceret, respondit: Quid mihi & tibi est mulier, scilicet commune? Nihil à te accepi, vnde meum sit miracula facere: sed vnde possim pati, mihi tecum commune est. Ibi te cognoscam matrem, dum tempus patiendi mihi aduenerit. quæ tamen hora nondum venit, ac si diceret: Non hanc naturam qua miracula facio, ex te recepi, sed illam qua sum mortalis & passibilis. Cuius hora dum aduenerit vt pariar, apparebit quid ex te sim. Aut secundum Chrysostomum. Vini cura neque ad me, neque ad te pertinet, sed ad eos qui nuptijs præsumt. Quid mihi & tibi est mulier de hoc curandum? Si tamen vis vt succurram, nondum hora adest qua subueniam. Oportet enim primum manifestare defectum, vt miraculum, Dei beneficium agnoscat. Quod quo magis fuerit necessarium, tanto etiam magis erit gratum. Volunt nonnulli nihil vnquam beatam petijisse virginem à Christo, quod negauerit ille. Nec mirum. Habuit enim donum sapientiæ, imò dona Spiritus sancti omnia, quo siebat, vt nihil non rationabile, nihil quod Deo displiceret, rogaret. Hic sexto instrui mur beneficia esse conferenda prudenter, puta eo modo & tempore, vt agnoscantur beneficia. Quicquid enim beneficiorum non rogati offertur, gratis sæpe numero impenditur, nec beneficium agnoscitur. Vt ergo ingrati tudinis vitio is cui benefacere statuis non inquinetur, non imprudenter fit vt egenis necessitas (tametsi prærogare ex misericordia beneficium alioqui velis) expectetur. Homines enim ingrati non sentiunt, neque agnoscunt sibi beneficium, nisi omni auxilio & spe destituti iam non habeant, vbi sperare possunt.

Ioan. 19.

Ioannes Chryso.

VI.

Beneficia in quos conferenda sint.

Beneficia esse conferenda prudenter, puta eo modo & tempore, vt agnoscantur beneficia. Quicquid enim beneficiorum non rogati offertur, gratis sæpe numero impenditur, nec beneficium agnoscitur. Vt ergo ingrati tudinis vitio is cui benefacere statuis non inquinetur, non imprudenter fit vt egenis necessitas (tametsi prærogare ex misericordia beneficium alioqui velis) expectetur. Homines enim ingrati non sentiunt, neque agnoscunt sibi beneficium, nisi omni auxilio & spe destituti iam non habeant, vbi sperare possunt.

sint. Quamobrem prudenter sit, ut ijs quibus etiam bene volumus, benefi-
 cium tam diu differamus, donec beneficium hoc agnoscant. Hoc modo
 Christus miraculum prorogavit, donec necessitas, nec aliud consilium ad-
 fect. Postulabat hoc etiam ratio miraculi. Quippe quod non aliter agnosce-
 retur miraculum, nec aliter edificaret, nisi postquam auxilium aliud defe-
 cerit omne. Septimum quod nos instruit, est, quod ubi Christus decrevit
 facere miraculum, per Mariam voluit impetrari, ut nos doceret, nos inui-
 tarer, nosque alliceret ad venerationem suae matris. Quo voluit quoque
 dedicamus ea quae petimus, interuentione piissimae dilectissimaeque matris
 esse nobis impetranda. Discamus oportet nos indignos qui exaudiamur
 agnoscere, matris huius piissimae interuentioni nos, causasque nostras com-
 mittere. Ipsa enim nunquam non exauditur, quam filius in omnibus hono-
 rat. Videatur hic fortasse quibusdam durum, quod non magis dulciter, ami-
 cabiliterve Iesus sit suae locutus matri, nominans eam generali vocabulo
 mulierem. Dicendum, beatam virginem miro feruore amoris erga filium,
 hoc est, erga Deum suum vulneratam, quae in Canticis, *Vulnerata*, inquit, Cant. 4.
charitate ego sum, ad eum ut corpore nonnunquam (ut quidam volunt) debilis
 fieret. Eam ob rem Christus materno vocabulo saepe abstinuit, proinde
 cum ipse post magna charitate & pietate ingenti stantis sub cruce curam ha- Ioan. 19.
 beret matris, quando maxime tamen nostro iudicio suae benignus dulcis-
 que esse debuisset matri, non matrem, sed mulierem appellauit, cordis eius
 sciens teneritudinem, quod facile ruptum fuisset, si vel paulo dulcius ma-
 trem eam nominasset. Sic modo quoque cum pietas matris vehementer sibi
 placeret, non tamen benignitate est usus verborum, ne pietate affectam fer-
 uentius accenderet, & vnde corpore langueret, occasionem daret. Octa-
 uum quod nos edificat, est fides constans Mariae. Quomodo enim credit
 certa eum hoc posse, credidit etiam ipsum hoc velle, alioqui nihil eidem de
 vino suggestisset: & postquam durius sibi filium audierat respondentem, ni-
 hilo tamen secius credidit illum beneficium daturum. Quamobrem de fi-
 lio certe nihil quae haerens, in fide loquitur ministris, ut sequitur:

VIII.

Dicit mater eius ministris: Quodcunque dixerit vobis, fa-
 cite. Erant autem ibi lapideae sex hydrae positae secundum pu-
 rificationem iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel
 ternas. Et dicit eis Iesus. Implete hydras aqua. Et impleue-
 runt eas usque ad summum.

Vides, quia mater nihil haerens futurum expectat miraculum? Vides ne
 quoque quam benigniter filius suae condescendit obtemperatque matri? Er-
 rant autem ibi sex hydrae positae repletae quidem manebant aquis, sed inde pro-
 lauantes interim exhausta erat aqua, ut tunc non essent plenas. Erat enim
 consuetudo iudaeorum crebrius se lauare iuxta suas traditiones, quare in il-
 lum usum, & hydrae ibi positae erant & aqua, ut loturi paratam semper in-
 uenirent aquam. Quapropter ut notius fieret miraculum, dicit ministris
 Iesus: Implete hydras aqua. Capiebant autem singulae metretas binas vel
 ternas. Metreta mensurae nominant genus iuxta illius regionis consuetudi-
 nem, ut si diceretur hic, duo aut tria quartalia, aut aliquid huiusmodi, &

M. 3. imple-

impleuerunt eas vsque ad summum. Quot Dominus Iesus hic habuit ministros, tot eosdem habuit & miraculi testes. Est autem non vile miraculum, quo ipsius virtute ipso sedente, tacente, ac ita fieri tantum volente, aqua in vinum mutata est.

Et dicit eis Iesus: Haurite nunc, & ferte architriclino.

IX. Hic nono instruit nos Dominus Iesus in hoc, quod architriclino primum gustandum vinum misit, deferre his qui præsunt honorem, quod Apostolus quoque monet Paulus, dicens: *Cui honorem, honorem*, hoc est, cui honorem debemus, demus honorem, *ut vult g. l. velligal* impendamus. Neque enim personarum est hæc acceptio, si vnusquisque iuxta suum statum & viuendi gradum tractetur. Nam & his qui in officio, in potestate, aut in honore à Domino sunt constituti (*Per me enim inquit, regnant Reges, &c.*) debemus tanquam à Domino Deo constitutis honorem impendere. *Omnia enim potestas à Deo est, & qui potestati resistit, orationi diuina resistit.* Et qui, inquit, bene præsunt, duplici honore digni sunt. Simus ergo humiles, & nihil in oculis nostris, quibus si vlla debetur salus, hæc à sola gratia & beneuolentia speretur & expectetur Christi.

1. Cor. 15.

1. Tim. 5.

2. Reg. 6.

Et tulerunt. Vt autem gustauit architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat vnde esset: ministri autem sciebant, qui hauserant aquam, vocat sponsum architriclinus, & dicit ei: Omnis homo primo bonum vinum ponit, & cum inebriari fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsque ad huc.

Hæc omnia Christus sponso prædicere potuisset, sed noluit propterea, vt ignorante sponso, ignorante nuptiarum præposito architriclino, vnde hoc venisset vinum, perscrutatio fieret seruorum necessaria. Quibus vt res gesta erat responderibus, ex bonitate id Christi didicerunt gloriosè quidem, sed sibi misericorditer factum miraculum. Hic itaq; congruentior erat modestus miraculi euulgandi, quo pedetentim multis interrogatis, & discussis veritas, tacente Christo, tacente eius quoque matre, elucesceret.

Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ, & manifestauit gloriam suam. Et crediderunt in eum discipuli eius.

Hoc primum certè Christi astruitur miraculum, in quo sicut mirabile est Dominum Iesum (quem ad prædicandam sobrietatè voluptatemq; confutandam, & contemnendam in mundum constat venissi) voluisse hoc primo miraculo totum illud conuiuium exhilarare optimo vino, ita satis dictum non potest, quantum humanis necessitatibus pronus sit subuenire. Nam vt hoc faceret miraculum, nulla vrgebat viuendi necessitas (Hæc enim tunc ibi aberat) sed sola tuendæ verecundiæ famæque honestas. Hoc autem pijsimo cordi Iesu sufficiebat, vt gloriam hoc miraculo commendaret Patris, & ad salutem veniret hominum, quod & factum est. Nam non solum perfectius in eum crediderunt posthac discipuli, sed multis quoque alijs hoc miraculum credendi occasio in Christum fuit, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO